

גן חי- שילוב בעלי-חיים בגן הילדים

חיזוק הדימוי האישי והביטחון העצמי מתוך פיתוח אהבה וכבוד לבעלי-חיים

”כדי שהילד ישמר את תחושת הפליאה המולדת שלו בלא עזרתן של פיות כלשהן ,

הוא זקוק לליווי של מבוגר אחד לפחות שיוכל לחלוק עמו את התחושות , לגלות עמו

מחדש את השמחה , את ההתרגשות ואת המסתורין שבעולם שבו אנו חיים”...

רייצ'ל קרסון 1956 .

שם הגן : " העצמאות" כרמיאל

יוזמת ומפעילת הניסוי : טלי יולוביץ', גננת

מפקחת : טובה הלוי

יועצת אקדמאית לניסוי : ד"ר מרווה שמואל

הסיפור האישי

הזיכרונות שלנו לאירועים מיוחדים קשורים בדרך כלל לטעמים וריחות, אצלי זיכרון הילדות מתחבר לקשר ולאהבה לבעלי החיים. עוד בילדותי אהבתי בעלי חיים, בבית הספר היסודי ביליתי זמן רב בפינת החי שהוקמה. את החופשים אהבתי לבלות אצל סבי וסבתי ז"ל. בחצר הגדולה הם גידלו חיות משק וחיות מחמד. כל בוקר הייתי אוספת את ביצי התרנגולות ומסייעת להם בטיפול ובהאכלה של החיות. בבית הספר התיכון למדתי במגמת מדעים ועשיתי בגרות מורחבת במדעים. בלימודי ההוראה פניתי לגיל הרך להתמחות מדעים. לאחר סיום לימודי והסמכתי כמורה/גננת עבדתי במשך 13 שנה כמחנכת בכתות א-ב. במקביל לעבודתי כמחנכת, לימדתי גם מדעים בשכבות הנמוכות, וניסיתי להעביר את אהבתי לטבע לילדים. הרצון והחלום להיות גננת הניעו אותי לעשות שינוי, ולפני חמש שנים עברתי להיות גננת ולנהל גן. הגן בו אני עובדת נפתח בשנת לימודים תש"ע במבנה חדש. את אהבתי לטבע החלטתי להקנות ולהעביר בכול נושא ובכול הזדמנות, אנחנו מטפחים גינת ירק ועוקבים אחר הגידולים, יוצאים לטיולים ובודקים מה חדש בסביבה, מחפשים בעלי חיים

ומזהים אותם. אני מאמינה שהכרות עם הסביבה הקרובה, תעודד את הילדים לכבד אותה לקחת אחריות ולשמור עליה.

מטרות הניסוי:

1. הילדים ירכשו ויפתחו **כלים לשפת החקר** ויעזרו בהם לתחומים אחרים. פיתוח מיומנויות בבסיס תהליך החקר המדעי: שאילת שאלות, מיון, העלאת השערות, עריכת תצפיות, איסוף נתונים, השוואה, תיעוד והסקת מסקנות
2. הילדים יפתחו **תחושת מסוגלות אישית ורגשית** כלפי בעלי החיים.
3. הילדים יפתחו **סקרנות אישית ותחושת פליאה כלפי בעלי-חיים והסביבה**.
4. הילדים יפתחו **כבוד, דאגה ואחריות כלפי בעלי-החיים וסביבתם**.

רציונל:

ילדים בגיל הגן מאוד פתוחים וסקרנים בנושאי הטבע. חוויות חיוביות ומעשירות עם הטבע בגיל זה יפתחו בהם את האהבה ואת הסקרנות הטבעית לתחום זה. הקשר עם בעלי-חיים חשוב לביטחון העצמי והשלווה הפנימית של הילד והמבוגר בעתיד. המטרה שלי כמחנכת לתת לילד הזדמנויות להכיר, להתקרב ולחוות בעלי-חיים רבים, ככל האפשר, בסביבתו הטבעית, בכלובים בגן, בתמונות, בסיפורים כדי לפתח את פליאתו וסקרנותו לגביהם. הכרות מעמיקה עם ממלכת בעלי-חיים ועם המגוון הביולוגי העשיר בטבע, תפתח למידה וקירבה מתוך כבוד לעולם הטבע ושאפה טבעית לשמירה ולהגנה על הסביבה

מוקדי הניסוי:

1. **מפגש הטבע של בוקר** – במפגש הבוקר הקבוע של הגן מייחדים תמיד חלק מהמפגש להצגה של הילדים את חוויות הטבע והטיולים האישיות והמשפחתיות שלהם. הילדים מביאים בעלי-חיים, צמחים ופטריות שמצאו, ומספרים עליהם, ובהמשך ניגשים להגדירם בעזרת מגדירים, הנמצאים בפינת הטבע, ומתעדים בעזרת ציור.

2. **טיפול שבועי מחוץ לגן** – פעם בשבוע אנחנו יוצאים לטיול בסביבת הגן על-מנת להכיר את הסביבה

העירונית והטבעית של האזור. המטרה שלנו היא לחשוף את הילדים למאפייני הסביבה השונים ולחפש בעלי-חיים וצמחים, להגדיר אותם ולשחרר חזרה לטבע.

3. **חיפוש פרוקי-רגליים בחצר הגן** – בעזרת ערכת איסוף והגדרה מקצועית. פעילות זאת הפכה לחלק

משגרת הגן באופן יומיומי וספונטני – ילדים מתחילים ואחרים מצטרפים אליהם כאשר הסקרנות מתעוררת. במפגש סוף היום ניתן זמן ומקום לילדים לספר על מציאותיהם במהלך היום וכל הילדים שומעים, מתרשמים ולומדים מחבריהם.

4. **טיפול יומי שוטף בבעלי-החיים** בגן כולל ניקיון הכלובים, האכלת בעלי-החיים, תצפית שוטפת

במצבם הכללי והוצאתם לליטוף ולמגע רק לאחר סיום ההאכלה. הילדים מפתחים מודעות לצרכי החיות, מודעות לרווחתן, מתי אין להפריע להם ומתי אפשר ללטף להחזיק. לומדים תוך כדי עבודה באחריות הכרוכה בגידול בעלי-חיים, בצורך להתחשב בהן ולדאוג לצרכיהן. ילדים שבאופן טבעי מרגישים בנוח להחזיק וללטף עוזרים בדוגמה אישית לילדים חוששים אחרים להתקרב ולנסות. השיחה על הפחד, על הנשיכה או השריטה מסבירה ומרגיעה את החששות. ילדים מביאים מזון שנשאר בבית ומתאים לחיות וכך נוצר קשר חיובי בין הבית לבעלי-החיים בגן ופיתוח אחריות והעצמה אישית של הילד בפני הוריו ובפני שאר הילדים והצוות בגן. במהלך היום אני רואה את הילדים נכנסים לכלוב הארנבים ומדברים עם החיות תוך כדי פעילות, הילדים מפתחים אהבה ודאגה לחיות כתוצאה מהטיפול בהן והשמירה עליהן.

5. **עבודה בקבוצות עניין לפעילות חקר:**

בתחילת השנה נחשפו הילדים למגוון בעלי החיים המצויים בגן. לאחר תהליך שעברנו בגן בנושא בחירה, כל ילד בחר בבעל החיים אותו הוא ירצה לחקור וללמוד ונימק את בחירתו. במסגרת הפעילות הקבוצתית עסקנו בפיתוח מיומנות של שאילת שאלות בכל התחומים. בעבודת החקר הקבוצתית התחלנו בברור ידע קודם על בעל-החיים הנבחר ומה היינו רוצים להוסיף ולחקור.

במהלך העבודה בקבוצות, ובעקבות התצפיות התעוררה סקרנות רבה והולכת לשאלות נוספות בנוגע לבעלי החיים שבהם צפו. הילדים צעירים מאוד (3-4 שנים) ותהליך שאילת השאלות מתפתח עם הזמן.

כדי לחקור ולמצוא תשובות היה צורך בהשערת השערות שלהם והעלאת דרכי חקר שונות לבדיקת השערותיהם. הילדים העלו רעיונות והצעות לבדיקה וביצעו תצפיות לקבלת תשובות. בסיום כל תצפית מדווח כל ילד בקבוצה מה הוא ראה במהלך התצפית ומתעד במחברתו האישית. חלק מהשאלות זימנו תכנון וביצוע של ניסוי מובנה כמו: העדפת מזון או העדפת חומרי בנייה לבית הגידול של האוגר הסיבירי לעומת האוגר הסורי. התנסויות מצטברות, מסוג זה, בהם הילדים מתנסים במרכיבים מסוימים של תהליך החקר מהוות בסיס חיוני לפיתוח יכולת חקר.

התנסות כזו של למידה בדרך החקר, תוביל לצמיחתם של דפוסי חשיבה ופיתוחן של מיומנויות קוגניטיביות הנחוצות לפיתוח החשיבה המדעית אצל הילדים.

במהלך התצפיות נשאלות שאלות נוספות שמזמנות תהליך חקר נוסף.

במהלך העבודה בקבוצה, אני שמה דגש על השתתפות פעילה של כל ילד וילד בהתאם ליכולתו.

6. תכנון יום שיא להורים:

ליזום יום שיא להורים של ילדי הגן במטרה להציג את תהליך החקר הקבוצתי שעברו הילדים במהלך השנה בגן. כל קבוצה תציע רעיונות להצגת התהליך שעברו במהלך חקירת בעל-החיים שלהם והמחשת הלמידה שעברו יחד. בצורה זו אנו משתמשים בהוראת עמיתים קבוצתית בפני ההורים.

דוגמאות לפעילויות:

- **בעלי החיים עוזרים לקליטה בגן החדש:** פיתוח סקרנות והתלהבות מבעלי החיים בגן במטרה להקל על פרידת הבוקר מההורים בתחילת השנה. בתחילת השנה יש משבר בכל בוקר לפרידה מן ההורים והסתגלות לסביבת הגן ולצוות החינוכי החדש לילד. בעל-חיים חדש בכלוב, או כל מוצג חדש מן הטבע שהביא אחד הילדים או הגננת לגן משמש מוקד משיכה לסקרנות והתלהבות אשר סוחפים את הילד בעניין ובפליאה ומשכיחים ממנו את כאב הפרידה ואת החששות מן הסביבה החדשה של הגן.
- **התמודדות עם הפחדים - התגברות על הרתיעה ועל הפחד מבעלי-חיים:** מתחילת השנה נחשפים הילדים בהדרגה מקסימאלית לבעלי-החיים גם בכלובים וגם בטבע - בחצר הגן ובטיולים. החשיפה ההדרגתית נותנת לכל אחד לעבור את התהליך הרגשי והאישי שלו בהתגברות על הפחדים ועל הרתיעה כדי להתקרב ולהתבונן או לגעת ולהחזיק את בעל-החיים. המטרה היא להתמודד עם

הפחדים בגיל צעיר ולחזק את הביטחון העצמי והדימוי הפנימי של הילד באמצעות ההתמודדות עם הפחד.

- **מודעות להתנהגות ולצרכי הקיום של בעלי-חיים ושל עצמינו:** תוך כדי התבוננות מסודרת ומתמשכת בבעל-החיים לאורך השנה, למידת דפוסי ההתנהגות שלו וצרכי הקיום היומיומיים כחיפוש המזון, זמן מנוחה, זמן משחק ופעילות, התנהגות רבייה, הפרשות הגוף, התנהגות ניקוי ועוד. למידה זו עשויה לפתח מודעות של הילד לצרכי הקיום שלו עצמו ולצורת ההתנהגות שלו ושל כלל החברה – על הדומה והשונה בינינו לבעלי-חיים אחרים. במידה ומתעוררות שאלות או בעיות בגידול החיות בגן לומדים הילדים לפתור בעיות אלה בעזרת הפניית שאלות לוטרינרים, להורים מומחים, לספרות מקצועית או לאינטרנט כדי לקבל תשובות בנוגע לגידול החיות בגן.
- **מיומנות מיון של בעלי חיים למחלקות שונות:** הילדים מתרגלים לחפש את הקבוצה אליה שייך בעל-החיים שמצאו בחצר, בטיול, בגינת הירק או בכלוב. הם לומדים אילו מאפיינים הכרחיים להגדרה של הקבוצה ולהגדרה של בעל-החיים עצמו כמו: מספר רגליים או כנפיים בפרוקי רגליים, צבעים שונים לאתר את המשפחה, כסות הגוף לאתר מחלקה ועוד.
- **מיומנות החקר הנרכשת באמצעות שאלת שאלות ופיתוח מוקדי סקרנות חדשים:** לאחר שהכירו את בעלי-החיים בכלובי הגן, מקבלים הילדים אפשרות בחירה בבעל-חיים אחד לחקירה בקבוצה. הקבוצה המתגבשת עובדת בזמנים קבועים על בעל-החיים שלה והשלב הראשון כולל התבוננות עצמית מונחית ושלב שאילת השאלות. הילדים לומדים לנסח שאלות שעולות בראשם תוך כדי הצפייה וההתבוננות ומציגים לילדי הגן במפגש היומי את השאלות ששאלו ואת ההשערות שלהם. בהמשך לומדים הילדים להציע הצעות במטרה לחקור את השאלות ואת ההשערות שלהם ועורכים מחקר על בעל-החיים שלהם בקבוצה. לאחר שחקרו ומצאו תשובות הם מנסחים את מסקנותיהם בקבוצה ולכלל הילדים בהמשך ותמיד מציירים את הכלוב ובעל-החיים במהלך העבודה והתצפית.
- **חשיבה מדעית:** פיתוח חשיבה מדעית מתרחשת בהדרגה עם הפעילות הקבוצתית החוקרת. באמצעות השאלות, ההשערות והתצפיות מתנסה הילד בחשיבה חוקרת, בודקת, מתנסה ומסיקה מסקנות.
- **מיומנויות אורייניות - פיתוח שפת חקר באמצעות בעלי חיים:** בסוף כל תצפית מדווחים הילדים מה הם ראו במילים שלמדו מתוך העבודה והתצפית. חזרה על מילים חדשות הקשורות לבעלי החיים.

שימוש בפעלים בתיאור בעל החיים. הילדים מזהים התנהגויות של בעלי חיים ויכולים לתאר במילים מה הם רואים. בשילוב סיפורים ושירים הקשורים לבעלי החיים, מתארים הילדים ומקריאים לשאר ילדי הגן את הסיפורים המתאימים שבחרו.

- **ביטוי של ההתבוננות בעזרת ציור:** הילדים מתארים בכול פעילות בקבוצה או במפגש את בעל החיים שראו בעזרת ציור. היכולת של הילדים לצייר את בעל-החיים מתוך התבוננות היא מיומנות חשובה מאוד של התבוננות ושימת לב לפרטים שילדים לרוב מאוד ניחנים בהם. השימוש במיומנויות אלה חשוב כדי לא לאבד את היכולות הללו בהתבגרות.
- **ביטוי מוזיקלי:** במהלך השנה אני משלבת יצירות מוזיקאליות הקשורות בבעלי החיים, בהתאם לנושא הנלמד. לדוגמא, לקראת פורים עסקנו ביצירה המוזיקלית "קרנבל החיות" של המלחין קאמי סן-סנס אפיינו הילדים את בעלי החיים בהתאם למוזיקה אותה הם שמעו, וניסו לתאר את התנהגות בעלי החיים עפ"י המוזיקה.
- **יצירת "שיח עמיתים" בין הילדים** תוך כדי פעילות של איסוף והגדרה של בע"ח. במהלך הסיורים מזהים הילדים בעלי חיים ומנסים לשער לאיזה מחלקה הם שייכים. הילדים נעזרים במגדירים שונים הזמינים להם בפינת הטבע ולומדים את מיומנות העבודה בהם. לאחר שאילת שאלות, הילדים העלו השערות שונות וחשבו איך לבדוק אותן.
- **הכרות של הקשר בין עונות השנה לבין בעלי-החיים והצמחים בטבע בארץ-ישראלי:** בעונת הסתיו מתקשרים הנושאים של נדידת הסתיו של העופות מאירופה לאפריקה דרך ישראל. פריחת החצב בטבע המזמנת חרקי הסתיו להאביקו ללא תחרות של פרחים אחרים. שבלול השדה – המתעורר עם הגשם הראשון כדי למהר ולהספיק להזדווג ולהטיל ביצים בקרקע הלחה של תחילת החורף. בחורף הראשנים ששוחים בשלוליות – משלימים גלגול לאילניות וקרפדות שיצאו מהשלולית באביה לפני היושב. באביב – שפע החרקים המופיעים להאבקה ולאכילה של פשע הצמחים והפרחים בטבע. זחלי הפרפרים הרבים שניזונים מהצמחים באביב דוגמת טוואי המשי שמגדלים בגן או לבנין הכרוב שגדל בגינת הירק. הכרות עם גלגול מלא של פרפרים מביצה עד לגולם ובוגר-פרפר. והקיץ היבש בו מבשילים הפרחים לפירות והופכים לפרי יבש המפיץ זרעים לשנה הבאה. הציפורים והמכרסמים הניזונים מהפירות ומהזרעים בטבע.

- **הכרות קבועה עם הסביבה הקרובה שלנו:** יום בשבוע אנחנו יוצאים מהגן לטיול בסביבה, בשכונה,

לבקר את גינות הנוי ואת שטחי הבר שמסביב. הילדים לומדים להכיר את האזור ולזהות פרחים, עצים, סלעים וציפורים בשמותיהם, וכמובן מחפשים בעצמם בעלי-חיים בכל מקום. הם לומדים להיעזר במגדלות, במשקפות כדי להתבונן ולשאול שאלות שמתעוררות אצלם תוך כדי התבוננות בסביבה.

* פעילויות בעקבות הכנסת בעלי חיים מזדמנים :

בנוסף לבעלי החיים הנמצאים באופן קבוע בגן, אני מביאה מדי פעם בעלי חיים מזדמנים בהקשר עם נושאים הנלמדים בגן. בעלי חיים אלו נמצאים בגן זמן קצר בלבד. במהלך השנה נחשפים הילדים לבעלי חיים אלו.

לדוגמא: בסיפור יציאת מצרים, נחשפו הילדים לסיפור 10-המכות. הבאתי לגן ארבה וראשנים (אחד מגלגולי הצפרדע). הילדים התבוננו, נגעו, פעלנו בתנועה, הילדים חקרו ושאלו שאלות. הלמידה הייתה משמעותית והילדים התחברו והבינו יותר את משמעות המכות בסיפור. השוואה בין רבה בוגר לצעיר טעימה והתבוננות בחלת דבש הילדים נחשפו למקור השופר, פעילות בנושא הדבורה, פעילות עם

טוואי המשי

*** פעילויות עם בעלי חיים קבועים, אותם אנו מגדלים בגן:**

במהלך השנה גידלנו בגן: אוגרים, ארנבים, מקלונים ודגים. הילדים טיפלו בבעלי החיים, סייעו בהאכלה ובניקיון.

הילדים עקבו אחר התפתחות בעלי החיים, שינויים שקרו, דברים שהיוו בסיס לשיחה בגן במפגש ובקבוצה קטנה.

במהלך השנה חוונו חיזור ורבייה של ארנבות, הארנבת המליטה 5 גורים קטנים. הילדים צפו בארנבת מטפלת בגורים והתקשו לחכות בסבלנות עד שהגורים גדלו מעט וניתן היה להרים ולהחזיק אותם.

*** פעילויות עם בעלי חיים מהסביבה הקרובה:**

הגן שוכן באמצע שכונת מגורים, אף על פי כן יש בסביבתו שטחים פתוחים ושטחי גינון בהם ניתן למצוא בע"ח שונים. במהלך השנה יצאנו לטיולים על מנת לחפש בעלי חיים ולעקוב אחר השינויים בטבע בחי ובצומח.

בחצר הגן הצבנו פינת האכלה לציפורים וצפינו בציפורים החיות באזור שהגיעו לאכול.

גינת הירק וצמחי התבלין שאנו מגדלים בגן משכו חרקים רבים. הילדים ניסו לעקוב ולהגדיר אותם.

הילדים גילו קיני נמלים ובדקו אלו מזונות הן מעדיפות

עבדנו בקבוצות בגן. בעבודה עם אחת הקבוצות שבה עיקר הקושי של הילדים הוא בתחום המוטורי, קישרתי את הפעילויות לארנב שהיה בגן. כל מפגש עם הקבוצה זימן פעילויות רבות שנתנו מענה לכל ההישגים הנדרשים בגן.

בפעילות הראשונה בקשתי מהם להתבונן בארנב, סיפרתי להם כי הוא עצוב, שוחחנו מדוע הוא עצוב ומה גורם לנו להיות עצובים. אחד הילדים אמר שהארנב עצוב כי לא חגגנו לו יום הולדת. חשבנו מה יכול לשמח אותו, הילדים הציעו להכין לו כתר, הועלו הצעות ולבסוף כל ילד הכין כתר לארנב.

בפעילות אחרת, הילדים בדקו את העדפות המזון של הארנב, הגשנו מזונות שונים. הילדים הכינו מפלסטלינה "ארוחה" לארנב.

באמצע השנה נבנה כלוב גדול לארנב, שמנו לב שיש להכניס לכלוב מקום בו יוכל הארנב להסתתר, הילדים הבינו שחסר לארנב בית. ערכנו דיון כיצד בונים בית ובאיזה חומרים כדאי להשתמש. הילדים בחרו להתנסות בנייר, הם שמו לב שנדרש שיתוף פעולה ועזרה הדדית.

הילדים צפו בדרך התקדמות הארנב ובנו מסלולי התקדמות

תובנות מהניסוי:

- כלי החקר שהילדים לומדים להכיר ולהשתמש בעזרת בעל-חיים מסוים משמש אותם בהמשך בבעלי-חיים אחרים אשר הם פוגשים בפעילויות שונות או אוספים בחצר. בעל-חיים הנחקר בקבוצת החקר משמש למעשה כמודל ללמידה ולפיתוח סקרנות אישית שמלווה את הילד בלמידה משמעותית בעתיד.
- ארגון הסביבה החינוכית בהתאם למטרות הניסוי, מעודדות בילד את הסקרנות והצורך לחקור.
- שיתוף מלא של צוות הגן בתוכנית הניסוי כולל חלוקת תחומי אחריות והסבר התהליכים השונים שעוברים הילדים עם בעלי-החיים חיוניים להצלחת העבודה בגן ולשיתוף הפעולה עם כלל הצוות.
- שיתוף ההורים בתהליכים ובעיקר באחריות בטיפול בבעלי החיים במהלך השנה ובעיקר בחופשות מעצים את התהליך ומוביל להצלחה רבה יותר של הפרויקטים סביב בעלי-החיים.
- סדר המטרות לאחר ההתנסות השתנה, כיום, סדר העדיפות מבחינתי בשילוב בעלי החיים הוא ההתפתחות הרגשית, להעלות בטחון עצמי, התגברות על הפחד ולהביא את הילדים לביטוי עצמי. בדרך זו אני אשיג בהמשך את שאר המטרות – כי הבסיס הוא התהליך הרגשי והמעצים שבעלי-החיים עוזרים לנו להקנות לילדים.
- הלמידה משמעותית כשהיא חווייתית, הילד מפעיל את חושיו, מתנסה, נוגע, שואל ומחפש תשובות תוך כדי תצפית. למידה משמעותית נובעת קודם כל מהמוכנות הרגשית-אינטלקטואלית של הילד לקלוט את המידע או את החוויה החדשה ואם הילד שותף מלא בשאלת השאלות וביצירת סקרנות אישית שלו בתהליך – כך הוא יקלוט בצורה מיטבית את הנלמד.

הגן שלי בניסוי כיום...

- מראשית הניסוי הבנתי את החשיבות בגידול ובשילוב בעלי החיים בגן. לאורך התקופה צפיתי בשינוי הרב שעברו ההורים ובעיקר הצוות כלפי בעלי החיים : בהתחלה היו רתיעה וסלידה מבעלי- החיים השונים שהופיעו או נאספו בגן, ובהמשך השנה השתנה היחס בהדרגה לאהבה, אחריות, אכפתיות ונכונות למגע ולהתקרבות.
- אני רואה בעבודתי שליחות, לחנך את הילדים מגיל צעיר לאהוב, לכבד ולהעריך את הסובב אותם, לא להירתע אך יחד עם זאת לדעת, להכיר ולהישמר.
- באחת הוועדות לקראת כניסתי לגן ניסוי נשאלתי "מה יקרה אם הורה יסרב שילדו יהיה בגן עם בעלי החיים?" עניתי שהוא יכול להיות בגן ולא לגעת בבעלי החיים. השאלה הזו ליוותה אותי לאורך זמן רב, בוועדת היגוי חשבתי אולי שכדאי לפרסם בעיתון המקומי שיש בעלי חיים בגן. היום, לאחר ההתנסות שלי בגן, אני רואה שהגן בתפוסה מלאה והידיעה שבגן יש בעלי חיים מעודדת הורים להירשם ול"הילחם" על מנת להגיע לגן שלי.
- אני מרגישה שהגן הוא כמו בית עבורי ועבור הקהילה, בכול יום כשאני מגיעה לגן (בחופשות) מגיעים ילדים והורים על מנת לטפל בחיות ולעזור בניקיון הכלובים. באסיפת ההורים בתחילת השנה אני משבצת כבר מראש כל משפחה שמתנדבת לטיפול והאכלה במהלך החופשות ותמיד יש הענות. וישנן משפחות שילדיהם עזבו את הגן והם ממשיכים לסייע בהאכלת ובטיפול בחופשות.

המלצות ותוכניות לעתיד:

התוכנית שלי היא לנסות ולהפיץ את הדרך שלי בחינוך באמצעות בעלי-חיים לגני ילדים נוספים ולהכשיר גננות בדרך זו לפתוח את הגן ואת ליבן לבעלי-חיים. אני מאמינה שגננת שתראה את התוצאות שאני משיגה בגיל הרך בעזרת הקרבה, ההתרגלות והאהבה של הילד לבעלי-חיים שונים תהיה מוכנה להיפתח בעצמה לשינוי ולנסות את הדרך הזו.

אני מאמינה בכל ליבי שילד בגיל הרך שנחשף לעולם הטבע ובעלי-חיים באופן שוטף ויומיומי יהפוך בעתיד לבוגר שאינו חושש ואינו נרתע מבעלי-חיים, רגוע יותר, שלו ובעל בטחון עצמי רב יותר בחברה ובסביבה הטבעית.

"...יש לקחים רבים אותם נוכל
ללמוד מבעלי חיים אחרים, שיועילו
לנו מאוד ולאורך זמן, ובהחלט
הגיע הזמן שנעצור כדי להביט
ביצורים האחרים החולקים עמנו
את כדור הארץ. הם יכולים ללמד
אותנו רבות..."

מתוך דסמונד מוריס, תצפית על בעלי החיים

אני מודה מכל הלב לתוכנית גן ניסוי של משרד החינוך שנתנה לי את ההזדמנות להפוך את החלום
שלי למציאות בגן ולשלב בין ילדים לבעלי-חיים בגן העצמאות בכרמיאל.